

GÂNDIREA LATERALĂ – DE LA TEORIE LA APLICAȚIE ÎN GRĂDINIȚĂ

Prof. Înv. Preșc. Burdujoc Liliana
G.P.N. Poiana – Zvoriștea

*„Fără creativitate, nu există progres! Am repeta la nesfârșit aceleași pattern-uri”
(dr. Edward de Bono)*

Termenul de „gândire laterală” a apărut în anul 1967 și își propunea să desemneze un proces sistematic de a gândi, depășind tiparele limitative ale gândirii logice. După dr. Eduard de Bono, gândirea laterală s-ar explica astfel: „Nu poți săpa o groapă nouă adâncind o groapă mai veche”.

Gândirea laterală se ocupă cu generarea de idei noi. Există o anumită concepție potrivit căreia ideile nu apar numai pe calea invențiilor tehnice. Cerința primordială a educației progresiviste, cum spune Jean Piaget, este de a asigura o metodologie diversificată bazată pe îmbinarea activităților de învățare și de muncă independentă cu activitățile de cooperare, de învățare în grup, de muncă independentă.

Tehnicile de gândire laterală:

- *Focus* – formularea definițiilor alternative pentru a obține cele mai bune rezultate;
- *Lista propunerilor creative* - canalizarea energiei creative într-un mod optim;
- *Cuvântul aleator* - folosirea unui in-put întâmplător pentru a ieși dintr-o stare de blocaj;
- *Contestare* – aplicarea întrebărilor: de ce A?, de ce B?, de ce C?, oricărei situații sau mod de gândire;
- *Lista de verificare a stilului de gândire obișnuit* – ce pattern-uri de gândire folosești în mod obișnuit și cum poți ieși din limitele lor;
- *Conceptul triunghi* - utilizarea unui „punct fix” pentru a genera mai multe idei.
- *Conceptul evantai*- cum să generezi un număr mai mare de idei care satisfac același focus;
- *Provocare* - utilizarea termenului „po”, valorificarea stimulărilor intenționate și neintenționate și aplicarea celor șase tehnici de avasare pentru a crea idei noi;
- *Recoltare* – colectarea și organizarea sistematică a tuturor ideilor emise;
- *Tratarea ideilor* – transformarea oricărei idei într-una valoroasă și practică în același timp;
- *Evaluare* – cu 11 aspecte diferite care fac ca evaluarea unei idei să asigure implementarea ei cu succes.

Gândirea laterală semnifică un mod de a gândi care urmărește schimbări în percepții, concepte și idei prin utilizarea unor instrumente specifice. Prin aplicarea tehnicilor de gândire laterală copilul este capabil să:

- rezolve probleme pe care nu le-a putut rezolva prin metode obișnuite,
- privește lucrurile din mai multe perspective;
- își dezvoltă abilitatea de a gândi altfel decât critic și analitic;
- descoperă idei noi creează noi produse, procese și servicii;
- formulează întrebări și răspunsuri la întrebări;
- găsește soluții în diferite situații.

Gândirea laterală nu este altceva decât abilitatea copilului de a gândi creativ, și de a ieși în mod degajat din „zona de confort”, concept care se poate referi atât la rezolvarea ingenioasă a

problemelor personale cât și a celor legate de inspirație și imaginație. Ea se axează pe restructurarea acestor modele(intuiția) și determinarea unor modele noi(creativitatea).

Această „Gândire laterală” este strâns legată de intuiție, creativitate și dispoziție dar este un proces deliberat, un mod de folosire a minții, ca și gândire logică, dar de alt tip. În vreme ce creativitatea se rezumă la descrierea unui rezultat, gândirea laterală este descrierea unui proces.

Metodele interactive de grup câștigă tot mai mult teren, reprezentând o alternativă la didactica tradițională în beneficiul copiilor și a cadrelor didactice în egală măsură.

Ele promovează interacțiunea dintre preșcolari, schimbul de idei, de cunoștințe, asigurând un demers interactiv al actului de predare-învățare-evaluare. Datorită faptului că în grădiniță principala activitate este jocul, metodele interactive trebuie introduse ca niște jocuri cu sarcini și reguli care să fie antrenante și atractive. Astfel, preșcolarii depun un efort intelectual de exersare a proceselor psihice, de abordare a altor demersuri interdisciplinare prin studiul mediului concret și prin corelațiile elaborate interactiv în care își asumă responsabilități, formulează și verifică soluții.

Aceste metode activează toți copiii și le dezvoltă comunicarea, creativitatea, independența în gândire și acțiune, îi ajută să ia decizii corecte, să argumenteze deciziile luate. Fiind destul de cunoscute, voi prezenta doar câteva tehnici de gândire laterală care pot fi aplicate în grădiniță.

Tehnica abordării inverse.

Pentru a stabili regulile de comportare în grădiniță, punem copiii să observe niște imagini cu copii care se agrează, care fac firimituri pe lângă masă când mănâncă, copiii care aruncă cu jucării prin sala de grupă, copiii care se strâmbă la educatoare sau la colegi, care aruncă hârtii pe jos. Se discută apoi despre motivele care au generat aceste situații. Astfel, împreună cu copiii vor fi stabilite reguli de comportare în grădiniță sau în curtea grădiniței pentru ca nimeni să nu se simtă așa și nimeni să nu se accidenteze.

Tehnica schimbării perspectivei.

După ce au ascultat o poveste li se cere copiilor să deseneze ceva despre care nu s-a vorbit în acea poveste.

- desenează căsuța iepurașului Țupa-Țup;
- desenează casa lupului din povestea „Capra cu trei iezi”;
- desenează-l pe tatăl Scufiței Roșii.

Tehnica ieșirii în afara tiparului.

Această tehnică pleacă întotdeauna de la întrebarea „De ce?” și dă posibilitatea copiilor să dea răspunsuri originale, cele mai multe interesante și foarte posibile.

- De ce soarele are culoarea galbenă? Ce s-ar întâmpla dacă ar fi verde?
- De ce copacii nu se pot mișca? Ce s-ar întâmpla dacă ar putea să se deplaseze?
- De ce florile nu vorbesc? Ce s-ar întâmpla dacă florile ar începe să vorbească cu oamenii?

Tehnica asocierii îndrăznețe.

Această tehnică dă altă utilitate lucrurilor. Este cea mai des folosită de copii, în jocurile lor: mătura este un cal năzdrăvan, culorile sunt colegii de grupă, lingura este un microfon, o păpușică i-a locul unei colege care lipsește, etc.

Tehnica întrebărilor în rafală sau cascada întrebărilor.

- Ce crezi că face Moș Crăciun în anotimpul vara? Are concediu? Pe unde îi place să se plimbe? Cu cine stă la masă?

- Ce-ai face dacă nu ar trebui să mergi la grădi? Te-ai mai juca? Ai mai face teme? Cu cine ai prefera să le faci?
- Ce-ai face dacă mama ar fi copil și tu ai fi mama? Cu cine s-ar juca ea? Ce i-ai da să lucreze?

Joc de imaginație „Spune ce vezi”.

Copiii sunt așezați pe mocheta, cu fața în sus și privesc tavanul cu atenție aproximativ un minut. Educatoarea solicită copiii să spună ce au văzut. Din răspunsurile copiilor: „o albină”, „un fluture”, „un avion”, „o umbrelă”, „un țăntar”, „un tavan alb”, etc.

Dacă gândim lateral, nu ne impunem punctul de vedere ca fiind singurul corect. Nu ne certăm cine are dreptate și cine nu, nu punem etichete, nu schimbăm vorbe care pot supăra. Acceptăm variantele copiilor și ne dăm seama că uneori ei sunt cei care fac cea mai bună alegere, ei au cele mai originale idei. Învățăm să considerăm orice variantă posibilă și interesant modul în care vede altcineva aceeași situație. Devenim empatici, deschiși comunicativi, interesați de alte idei, diferite de cele pe care le-am găsit noi.

Devine tot mai interesant să provoci copiii în diverse situații și să vezi ce idei pot apărea. Învățăm alături de copii să lucrăm în echipă, să eliminăm înverșunarea, stresul și să obținem mai multe variante bune pentru realizarea unei singure probleme. Nu ne mai deranjează răspunsurile ce par a nu avea nimic comun cu întrebarea, încercăm să privim lumea prin ochii copilului și vom vedea o altă realitate, poate mai frumoasă ca cea închistată de reguli, de căi plauzibile, de negații.

Copiii se bazează pe intuiție, puțină cunoaștere și pe curajul de a spune ce gândesc, fără teama că vor greși.

BIBLIOGRAFIE:

Roco, M., Creativitate și inteligență emoțională, Editura Polirom Iași, 2001

<https://www.scribd.com/document/336914829/Instrumente-Pentru-Dezvoltarea-Gandirii-Laterale-La-Copilul-Prescolar>